

Membru a numeroase societăți savante din țară și din străinătate, a fost expert și președinte de onoare al *Congresului Mondial de Chirurgie Plastică din Paris* (1987) și omagiat în mod particular la a *III-a Conferință asupra Chirurgiei marelui epiploon* de la Heidelberg.

Colaborarea dintre IOCN și chirurgia nemțeană a început în anul 1972, odată cu organizarea *Reuniunilor Chirurgilor din Moldova*, cele mai longevive și mai constante manifestări științifice din țară, ajunse anul acesta la a 39-a ediție.

Chirurgii clujeni au fost cei mai fideli participanți ai reuniunilor noastre, contribuind direct la valoarea și la prestigiul lor. Delegațiile chirurgilor clujeni erau cele mai numeroase. Profesorul Aurel Kaufman venea însoțit de 20–25 de studenți, stagiar, secundari și specialiști deja formați, pentru a le stimula interesul pentru activitatea științifică.

Același lucru s-a petrecut și cu Institutul Oncologic, în decursul timpului, numeroase fiind comunicările prezentate în cadrul reuniunilor noastre, demonstrative pentru aria diversificată a temelor abordate, dincolo de domeniul oncologic.

M-am considerat un favorit al profesorului, m-am bucurat de atenția Domniei sale și îi păstrez o sinceră prețuire și nostalgică amintire.

Un moment cu semnificație particulară și deosebit de onorantă pentru noi l-a reprezentat anul 1984, când am fost invitat să participăm la redactarea volumului 13 al Enciclopediei, materializat prin lucrarea *”Chirurgia cancerului gastric în experiența serviciilor chirurgicale ale Spitalului Județean Piatra Neamț”*.

Amintesc, de asemenea, că noi am inițiat, în cadrul reuniunilor noastre, premiarea celor mai bune lucrări susținute, pe baza selecției realizate de participanți. Profesorul a fost distins cu un asemenea premiu și ne-a amintit adesea că-l păstra la loc de cinste în cabinetul său.

Și noi am participat constant la reuniunile chirurgilor clujeni și ale IOCN, am apreciat entuziasmul profesorului pentru demonstrațiile operatorii și nu mai puțin respectul pentru bolnavi. Păstrez în memorie glasul profesorului care asista la schimbul celor două echipe din cadrul gastrectomiei totale (una pentru exereză, cealaltă pentru limfadenectomie): *„Haideți, băieți, grăbiți-vă, bolnavul așteaptă!”*. Nu apelez la speculații ieftine, dar, după revoluție, prezent în servicii de mare prestigiu din Vest, am rămas cu impresia (Dumnezeu să mă ierte dacă greșesc) că, deși suturile mecanice erau de folosință curentă, intervențiile chirurgicale se făceau mai mult decât era firesc. Nu sunt adeptul chirurgului

prestidigitator, dar am prețuit chirurgii care nu irosesc timpul.

Un moment cu totul și cu totul deosebit l-a reprezentat anul 1987, anul apariției cărții mele *„Chirurgie generală – vademecum pentru examene și concursuri”*, unicat în literatura de specialitate, care epuiza întreaga tematică de specialist și primar și care a cunoscut – în cele 3 ediții succesive – un tiraj de 16.000 de exemplare. Nu pot ignora faptul că au existat unele rezerve, că nu chiar toată lumea a privit-o cu ochi buni. Unii au socotit că era o carte didactică și ar fi trebuit scrisă de un universitar, alții – că o asemenea lucrare este riscantă, întrucât, dispunând de un material exhaustiv *„la pachet”* pentru pregătirea unui examen, chirurgii tineri nu vor mai citi altceva, că nu are desene... și așa mai departe.

I-am oferit profesorului Ion Chiricuță un exemplar, i-am împărtășit unele dintre durerile mele. Rar am avut parte de o scrisoare mai plină de bunăvoință și prețuire. Ce putea fi mai măgulitor decât afirmația că a parcurs cartea cu cea mai mare atenție, tocmai pentru a-și aminti de dificultățile examenelor pe care le-a susținut, m-a felicitat pentru inspirația de a fi pus la dispoziția colegilor un instrument de pregătire a unor examene, a apreciat curajul de a fi înfruntat lumea universitară, în care se află destui care spun multe și fac puține, eventual scriu o *„Mică chirurgie”*, când marea chirurgie nu a fost încă scrisă.

Acea scrisoare nu a rezistat, din păcate, timpului, dar cei interesați pot să-și facă o părere ilustrativă despre noblețea profesorului dintr-o altă misiună, din aceeași perioadă. Chiar dacă pot fi acuzat de orgoliu, afișez copia originalului deosebit de măgulitor pentru mine, un medic de provincie, dovadă a delicateței de care era capabil. Regretul său era legat de imposibilitatea de a fi prezent la conferința pe care urma s-o țin în fața chirurgilor clujeni (la invitația profesorului Crișan Mircioiu), conferință intitulată *„Abdomenul acut de la A la... T”* (nu de la A la Z, pentru că tema nu va fi niciodată epuizată), prezentată în reuniunea care deschidea seria celor opt ediții (1986 – 1993) închinată abdomenului acut, temă care deține, în viața chirurgului generalist, ponderea cea mai importantă a activității sale.

Profesorul Ion Chiricuță a fost, totodată, un om de cultură și un mare iubitor al artei.

A scris și publicat un volum de poezii, *„Minunatele fântâni”*, și, timp de trei decenii, împreună cu soția sa, a strâns, într-o colecție complexă deosebit de valoroasă:

- lucrări de artă plastică (pictură, grafică, sculptură);

- arte decorative și aplicate (mobilier, textile, ceramică, smalțuri, orfevrerie, giuvaergerie ș.a.);
- piese de artă populară românească (mobilier, textile, ceramică, pictură pe sticlă etc.);
- piese de artă europeană și orientală.

Colecția de tablouri este impresionantă, deosebit de valoroasă, și cuprinde opere semnate de celebri pictori români: Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, Dumitru Gheață, Iosif Iser, Alexandru Ciucurencu, Corneliu Baba, Ion Țuculescu, Marcel Chirnoagă, Vasile Grigore și alții, lucrări după cunoscuți pictori europeni, ale căror originale pot fi admirate în marile muzee ale lumii, un bust în bronz al colecționarului, realizat de sculptorul Ion Irimescu, și un portret al acestuia, aparținând lui Corneliu Baba.

În anul 1982, familia a donat această colecție Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârladul natal, care constituie „Colecția de artă comparată Rita și prof. Ion Chiricuță”, operă și muncă ale unui „om simplu

și modest, o față luminoasă, zâmbitoare, cu un suflet mare, exprimat concentrat în ochii albaștri”, așa cum ni-l prezintă, foarte aproape de adevăr, Vasile Parizescu, președintele Societății Colecționarilor de Artă, colecție accesibilă și care bucură marea public și pe iubitorii de artă.

Iată o altă caracterizare a profesorului în cuvintele Nicoletei Arnăutu: „Opera lui își are izvorul în aceea că, din tinerețe, colecționarul a fost și continuă să fie confruntat cu două pasiuni: pe de-o parte, o inepuizabilă dorință de a contribui la sănătatea omului, iar pe de altă parte, un cald interes pentru frumos”.

Cităm profesiunea de credință a colecționarului însuși: „Liniștea sufletească și detașarea față de amărăciunile vieții pe care mi le-au dat descoperirea frumosului mi-au creat climatul necesar dăruirii cu tot elanul și pasiunea mea medicinii, iar succesele intelectuale și afective obținute în medicină pentru alinarea suferinței umane, sentimentul unei datorii umane și sociale îndeplinite m-au apropiat și mai mult de arta adevărată. Da, în zori, de fiecare dată, privind tablourile, îmi împrăpătez amintirile care mă leagă de primele emoții pe care le-am încercat cu pictura. Ea, pictura, mi-a clădit tinerețea într-un fel, pe niște dimensiuni cu totul romantice: un romantism în care văd în apoteoză spiritul omenesc ca într-o feerică lumină astrală. Cred ca un nebun-profet în viitorul ei și o iubesc cu esențe tari, merg zilnic ca medic chirurg la masa de operații și mă simt pătruns de efluvii izvorâte din operele panotate în casa mea și ceea ce pare incredibil de făcut cu bisturiul îmi reușește în colaborare cu ceea ce-mi dau emoțiile picturii. Prin ea, iubesc omul, viața, devin mai bun, mai înțelept. Ridic medicina la nivel de creație și desfac miracolul natură, pentru a-l recompune”.

Este la fel de interesantă mărturisirea fiului profesorului centenar, profesorul Ion Christian Chiri-

cută, care și-a petrecut bună parte din viață în Germania, pentru a reveni, după revoluție, în patria natală și a se pune în slujba bolnavilor români, în cadrul clinicii sale private:

„Ion Chiricuță considera tablourile sale ca fiind o autobiografie fidelă a evoluției lui spirituale: «Omul secolului nostru are nevoie ca în momentele de odihnă să-și înobileze sufletul cu tot ce a produs spiritul uman mai frumos și mai sublim, adică arta, sau să trăiască în contact strâns cu o altă față a frumosului, natura, atât de grandioasă și minunată în peisajul nostru». Colecția sa a fost strânsă de-a lungul unei vieți de muncă încordată, a reprezentat refugiul spiritual, templul în care chirurgul Ion Chiricuță a trăit întotdeauna mari clipe de seninătate olimpică și extaz. În acest templu, nu a putut fi lovit de nici o răutate omenească. Colecția nu este rodul unor simple capricii, ci rezultatul unei profunde hrăniri sufletești manifestate de-a lungul întregii vieți“.

Subliniem – ca deosebit de importante și meritorii – preocupările muzeului, ale fiului, ale istoricului și criticului Adrian Buga și ale multor alora, de a valorifica această moștenire, prin expoziții itinerante în capitală și în orașele țării, prin conferințe și editarea de albume.

Apogeul relațiilor noastre cu profesorul Ion Chiricuță îl reprezintă însă anul 1988 (păcat că istoria nu l-a înregistrat) când, în cadrul celei de-a XVI-a Reuniuni a Chirurgilor din Moldova, a fost sărbătorit profesorul Ion Juvara, la împlinirea vârstei de 75 de ani.

A fost un eveniment fără egal, irepetabil și aproape sinucigaș, fiindcă se întâmpla în acea vreme, când orice omagiere era strict interzisă.

La acea memorabilă sărbătoare, profesorul Ion Chiricuță a ținut să fie prezent, deși absența i-ar fi fost perfect motivată. Nu putem trece cu vederea că Domnia Sa întrerupea participarea sa la festivitățile

unei manifestări de mare amploare, a III-a Conferință asupra chirurgiei marelui epiploon, de la Heidelberg, în care îi fuseseră recunoscute prioritatea și rezultatele în folosirea acestui organ, și mai ales că profesorul avea antebrațul și mâna stângă în ghips, ceea ce nu l-a împiedicat să fie prezent.

Și de această dată, profesorul s-a dovedit aceeași persoană de rară distincție și demnitate, dornică de a se întâlni cu colegii și a le împărtăși din vasta sa experiență.

Domnia sa rostea o splendidă alocuțiune, mărturie a spiritului său deosebit, actuală și astăzi:

GÂNDURI DESPRE PROFESORUL JUVARA

„Sărbătorindu-l astăzi pe profesorul Ion JUVARA, sărbătorim indirect cultura românească, deoarece o țară de dimensiunile țării noastre își demonstrează dreptul de a supraviețui în furtunile istoriei prin potențialul cultural pe care îl poate genera poporul său.

Or, în domeniul medicinei, poporul nostru a generat figuri de mari medici și chirurghi care au egalat potențialul marilor popoare cu adânci tradiții în făurirea culturii. Figuri ca Thoma Ionescu, Ernest Ju-

vara, Amza Jianu, Iacob Iacobovici, Nicolae Hortolomei și alții pot ocupa cu prestigiu fotoliile ce li se cuvin în PANTEONUL CHIRURGIEI MONDIALE.

Acum, pe acest podium al magnitudinii, se află și Ion JUVARA. El a urcat singur, pas cu pas, acest drum al consacării, așa cum fac alpinii încercați, hotărâți să cucerească marile înălțimi. Ion JUVARA, prin personalitatea sa complexă și viguroasă de CHIRURG și de OM, se impune a fi ridicat pe acest podium al istoriei medicinei noastre.

Recent, am scris despre felul de gândire și acțiune al lui JUVARA în ENCICLOPEDIA ONCOLOGICĂ. Nu este cazul să ne repetăm, enumerând calitățile sale în modul de formare ca student, tânăr medic, apoi profesor și, în final, maestru.

Toți îl cunoaștem și știm cât a luptat Ion JUVARA (vă rog să remarcați că nu-i spun simplu „JUVARA“, așa cum se obișnuiește când vorbim de marile personalități, spre a nu se confunda persona-

litatea lui cu aceea a lui Ernest JUVARA, alt punct cardinal al chirurgiei românești și care, printr-o întâmplare(!), îi este unchi), deci știm cât a luptat Ion JUVARA pentru chirurgia românească, pentru a nu o lăsa să decadă în rutina stearpă și profesionalismul corect, dar lipsit de orizont și suflet.

Permanent cu sufletul tânăr, biolog și fiziolog remarcabil în gândire, anatomist neîntrecut, chirurg-tehnician desăvârșit, un adevărat medic hipocratic demn de acest titlu, Ion JUVARA a fost și este port-stegarul unei generații de chirurghi, generația zilelor noastre.

Este bine că Reuniunea Chirurgilor din Moldova a imprimat o ținută academică acestei sărbătoriri, fiindcă Ion JUVARA a avut, prin toată activitatea și creația sa, o ținută academică.

Cât de stimulator este prezența lui printre noi, mai ales printre chirurgii tineri, care ușor se pot rata prin pierderea cârmei, dacă nu ar avea permanent ca ghid lumina unei stele polare!

Marile Academii din Occident obișnuiesc să-și numească membrii prin termenul de NEMURITORI. ION JUVARA ne demonstrează că NEMURITORII pot fi și în sânul unei colectivități care cântărește greu în balanța culturii naționale: este vorba de categoria acelor oameni care contribuie la menținerea și progresul chirurgiei unei țări, adică la apărarea sănătății noastre cea de toate zilele.

Profesor Doctor Docent Ion CHIRICUȚĂ,
chirurg și sincer admirator al stilului de muncă creat de ION JUVARA

Se întâmplau toate acestea la data de 20 mai 1988, la Piatra Neamț, la mai puțin de jumătate de an înainte de trecerea sa în neființă, de fapt, ultima apariție în public.

Întreaga viață și activitate a profesorului ION CHIRICUȚĂ, demn urmaș al marilor oamenilor de cultură și medici ai poporului nostru, îl așază cu

dreptate în galeria marilor personalități, în Pantheonul ctitorilor și al oamenilor de seamă ai țării noastre.

Generațiile de astăzi și de mâine îi sunt recunoscătoare pentru dragostea cu care și-a tratat semenii, cu care a gândit viitorul și pentru moștenirea bogată pe care le-a lăsat-o.

Notă. Autorul articolului, Dr. Virgil Răzeșu, este medic primar de chirurgie generală și laparoscopică, doctor în Medicină, membru fondator/titular al Academiei Oamenilor de Știință, membru titular al Academiei de Științe Medicale, membru al Asociației Franceze de Chirurgie, membru al Uniunii Mondiale a Medicilor Scriitori, membru al Societății de Medici Scriitori și Publiciști, cetățean de onoare al municipiului Piatra Neamț, scriitor, traducător și editor.